BÖLÜM 04

Yapı: Giriş, Gelişme, Sonuç

İlk otuz saniye, kanıtla örülmüş bir gövde ve dinleyiciyi bir karara çağıran kapanış.

Etkili ve Güzel Konuşma · Havacılık Yönetimi · Lisans

Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe ÇOPUR

Bu Bölümde

1. Konuşmanın üç bölümünün işlevini ayırt edebilirsiniz.
2. Dikkat çekme yollarını sayabilir ve konunuza uygun olanı seçebilirsiniz.
3. Kanıt türlerini ayırt edebilir, başlığınıza uygun kanıtı seçebilirsiniz.
4. Bölümler arasında geçiş cümlesi kurabilirsiniz.
5. Havacılıkta kullanılan yapılı konuşma biçimlerini tanıyabilirsiniz.

Üç Bölümün İşlevi

GİRİŞ

İlk otuz saniye

Dikkat kazanılır, konu çerçevelenir, dinleyici neden dinlemesi gerektiğini anlar. Kaybedilirse gerisi boşa gider.

GELİŞME

Gövde

En çok üç başlık, her birine bir kanıt. Dinleyici burada ikna olur ya da olmaz.

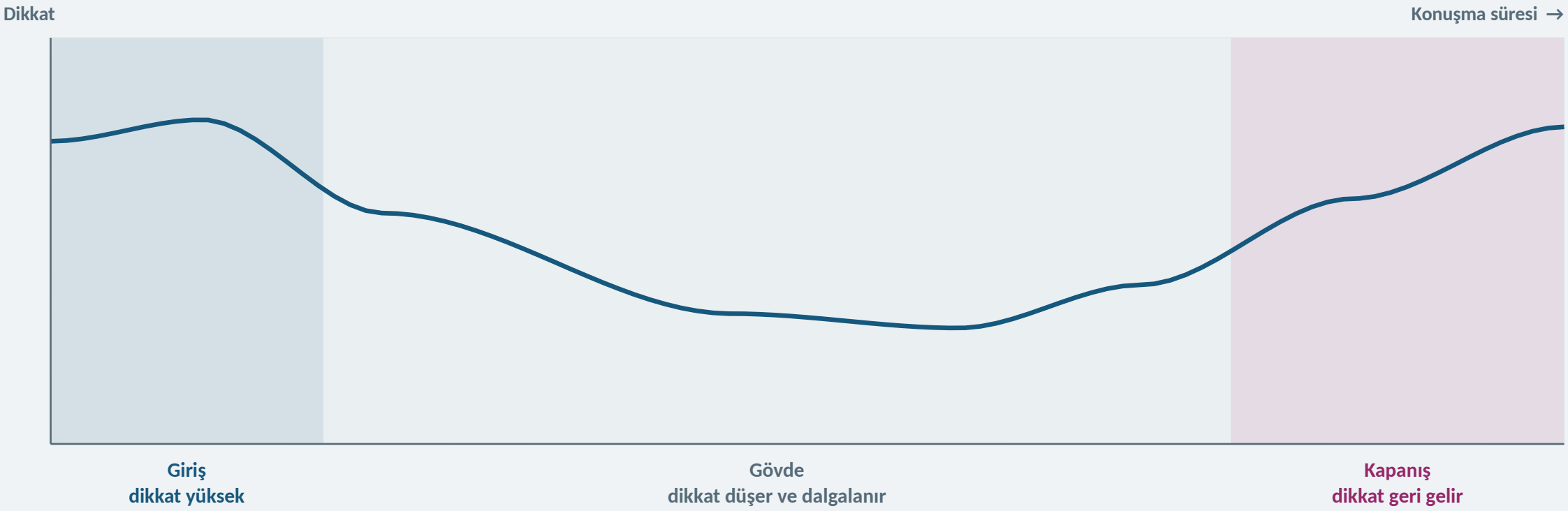
SONUÇ

Son otuz saniye

Ana fikir yinelenir ve açık bir çağrı yapılır. En çok hatırlanan bölüm budur.

Dinleyicinin Dikkati

Şematik gösterim; yapı bu eğriye göre tasarlanır

Yapı bu eğriyle savaşmaz, onu kullanır: en önemli mesaj girişte ve kapanışta söylenir, gövdedeki düşüş ise geçişler, örnek ve soru ile bölünerek yönetilir.

Girişte Dikkat Çekmenin Yolları

- Soru: dinleyiciyi kendi durumunu düşünmeye çağırır. "Son bir ayda kaç kez kapı değişikliği anonsu duydunuz?"
- Somut olay: kısa, gerçek ve konuya bağlı bir durum anlatımı. Havacılıkta olay anlatımı güçlü çalışır.
- Çarpıcı veri: tek bir sayı, karşılaştırmasıyla birlikte. İki sayı verilirse etkisi yarıya iner.
- Ortak sorun: dinleyicinin zaten yaşadığı bir güçlüğün adlandırılması.
- Ne yapılmaz: özür dileyerek, teşekkür listesiyle ya da "kısaca kendimden bahsedeyim" ile başlamak.

KURAL

Çerçeve cümlesi

- Dikkat çektikten sonra bir cümleyle konuyu çerçeveleyin.
- "Bugün apronda yaya güvenliği için üç somut adım önereceğim."

Kanıt Türleri

Her başlık bir kanıtla desteklenir

VERİ

Sayı ve ölçüm

En güçlü kanıt türü, ama tek başına soğuktur. Karşılaştırmayla verilir.

ÖRNEK

Somut olay

Akılda kalır ve anlamı taşır. Tek örnek genelleme için yeterli değildir; veriyle birlikte kullanılır.

TANIKLIK

Uzman görüşü

Kaynağın kim olduğu belirtilir. Otoritesi tartışmalı bir kaynak kanıtı zayıflatır.

BENZETME

Bilinenle açıklama

Karmaşık konuyu erişilebilir kılar. Benzetme kanıt değildir, anlatım aracıdır — tek başına kullanılmaz.

Bir Noktayı Neyle Desteklersiniz?

Dördü farklı dinleyicide farklı işler

Veri

Sayı ve ölçüm. Uzmanı ikna eder, meslek dışını uyutur.

Örnek olay

Somut bir vaka. Akılda kalan ve aktarılan budur.

İddia

Savunduğunuz tek cümle

Uzman görüşü

Kaynağın ağırlığı. Tartışmayı kısaltır.

Benzetme

Bilinmeyeni bilinene bağlar. Yanlış kurulursa geri teper.

Tek bir kanıt türüne dayanan konuşma kırılgandır: veriye itiraz edildiğinde geriye bir şey kalmaz. İki farklı türden kanıt, aynı noktayı iki farklı dinleyiciye taşır.

02

Havacılıkta Yapı

Sektörün kendi yapılı konuşma biçimleri vardır; bunlar giriş-gelişme-sonucun mesleki karşılığıdır.

Yapılı Konuşma Biçimleri

Biçim	Yapısı	Amacı
Uçuş öncesi brifing	Durum, görev dağılımı, özel koşullar, sorular	Ekibi aynı resme getirmek
Vardiya devir teslimi	Devredilen durum, bekleyen işler, riskler	Sürekliliği kesintisiz sağlamak
Olay bildirimi anlatımı	Ne oldu, ne zaman, ne yapıldı, ne öneriliyor	Öğrenmek, suçlamamak
Durum raporu	Mevcut durum, eğilim, gereken karar	Yönetimi bilgilendirmek
Öneri sunumu	Sorun, seçenekler, öneri, sonraki adım	Karar aldırmak
Denetim yanıtı	Bulgu, kök neden, düzeltici işlem, takvim	Uygunluğu göstermek

Yirmi Dakikanın Bütçesi

Süre önceden bölünmezse ilk kesilen şey kapanış olur

Konuşmanın ortası doğaçlanabilir; açılış ve kapanış ezberlenir. Yedek pay olmadan yapılan her plan, kapanışı yutar.

Neden Sabit Yapı?

Standart biçimin üç yararı

- Dinleyici bilgiyi nerede arayacağını bilir; beklenen sırada gelen bilgi daha hızlı işlenir.
- Konuşan kişi baskı altında bile atlamaz; yapı, hafızanın yerine geçer.
- Eksik bilgi hemen fark edilir: beklenen bölüm gelmediğinde dinleyici sorar.
- Devir teslim ve brifing gibi kritik anlarda bu üç yarar doğrudan emniyetle ilgilidir.
- Yaratıcılık bu biçimlerde değil, ikna ve sunum konuşmalarında aranır.

YÖNETİCİ İÇİN

Biçimi kurmak da iştir

- Ekibinizin brifing ve devir teslim biçimi yazılı mı?
- Yazılı değilse her vardiya kendi sırasını kurar; eksik bilgi kişiye bağlı hâle gelir.
- Biçimi belirlemek, iletişimi kişiden bağımsızlaştırmaktır.

03

Akış ve Kapanış

Bölümler arasındaki bağ ve son cümle, konuşmanın akılda kalan yüzüdür.

Geçişler

- Geçiş, bir başlığı kapatıp diğerini açan tek cümlelik köprüdür: "Maliyet tarafını gördük; şimdi uygulanabilirliğe bakalım."
- Geçişsiz sunum kopuk bir liste gibi duyulur; dinleyici nerede olduğunu kaybeder.
- Uzun sunumlarda ara özet kullanılır: "Buraya kadar iki şey söyledim…"
- Slayt değişimi geçiş yerine geçmez; ekran değişir ama anlam bağı kurulmaz.
- Geçiş cümleleri provada test edilir; kâğıtta doğal görünen bağ seslendirildiğinde yapay çıkabilir.

İki Kapanış

Aynı sunum, farklı son

ZAYIF

Sönümlenen kapanış

- "Evet, benden bu kadar."
- "Sanırım süremiz doldu."
- "Teşekkür ederim, sorusu olan var mı?"
- Ana fikir yinelenmez.
- Dinleyici ne yapacağını bilmez.

GÜÇLÜ

Çağrı yapan kapanış

- Ana fikir aynı sözcüklerle yinelenir.
- İstenen karar açıkça söylenir.
- Sonraki adım ve takvim verilir.
- Sonra teşekkür edilir.
- Dinleyici çıkışta ne yapacağını bilir.

Kapanış Türleri

ÇAĞRI

Karar isteği

"Bu üç adım için onayınızı ve iki haftalık bir pilot uygulama izni istiyorum."

ÖZET

Üç başlığın tekrarı

Bilgilendirme konuşmalarında uygundur; dinleyicinin not almadığı varsayılır.

ÇERÇEVEYE DÖNÜŞ

Girişe bağlanma

Girişte sorulan soru burada yanıtlanır. Konuşmayı bütün hâline getirir.

Gövde Nasıl Sıralanır?

Başlıkların sırası da bir anlam taşır

- Zaman sırası: süreç anlatımı, olay anlatımı, proje aşamaları. En doğal ve en kolay izlenen sıradır.
- Önem sırası: en güçlü başlık başa konur. Süre kesilirse en önemli şey söylenmiş olur — kısa sunumların sırası budur.
- Sorun–çözüm: önce güçlük kurulur, sonra öneri gelir. İkna konuşmalarının temel sırasıdır.
- Karşılaştırma: iki seçenek aynı ölçütlerle yan yana konur. Karar toplantıları için uygundur.
- Sıra seçilmediğinde konuşma, konuşmacının aklına gelme sırasına göre ilerler; dinleyici bunu hisseder.

Yol Gösterici İşaretler

Dinleyici sunumda nerede olduğunu bilmelidir

ÖN İZLEME

Başta yol haritası

"Üç şey söyleyeceğim: durum, seçenekler, önerim." Dinleyici ne kadar kaldığını bilir.

SAYMA

Birinci, ikinci, üçüncü

Basit ama en etkili işaret. Sayı verildiğinde dinleyici başlıkları ayrı ayrı kaydeder.

ARA ÖZET

Buraya kadar

Uzun sunumda her iki başlıkta bir toparlama. Dikkati toplar, geri kalanı hafifletir.

VURGULAMA

Şunu not alın

Kritik cümleden önce kısa bir duraklama ve uyarı. Aşırı kullanıldığında etkisini yitirir.

Soru-Yanıt Bölümü

Sunumun en az hazırlanan, en çok hatırlanan bölümü

- Soru bölümü sunumun eki değil parçasıdır; süresi baştan ayrılır.
- Soru dinlenir, gerekirse yinelenerek doğrulanır, sonra yanıtlanır. Yarıda yanıtlamak yanlış anlamayı büyütür.
- Yanıt kısa tutulur; ikinci bir sunuma dönüşen yanıt diğer soruları engeller.
- Bilinmeyen soruya "bilmiyorum, öğrenip döneceğim" demek güven kaybettirmez, kazandırır — özellikle denetim ortamında.
- Son sözü siz alın: soru bölümünden sonra kapanış cümlesi bir kez daha söylenir.

Bir Soruyu Yanıtlamak

Soru-yanıt, konuşmanın en çok hatırlanan bölümü olabilir

Dinle

Sonuna kadar; yanıtı soru biterken kurmaya başlamayın.

Tekrarla

Soruyu herkesin duyması ve sizin doğrulamanız için.

Yanıtla

Kısa. Bilmiyorsanız bilmediğinizi söyleyin ve ne zaman döneceğinizi belirtin.

Doğrula

"Sorduğunuz bu muydu?"

Devam et

Uzayan konuyu sonraya bırakın; salonu bir kişiye bırakmayın.

"Bilmiyorum, öğrenip size döneceğim" cümlesi güveni bozmaz; uydurulmuş bir yanıt bozar. Havacılıkta bu fark özellikle pahalıdır.

Uygulama

Kurgu çalışması

SINIF İÇİ ÇALIŞMA

Giriş ve kapanış yazımı

- Geçen hafta hazırladığınız planın girişini iki farklı yolla yazın: biri soruyla, biri olayla.
- Kapanışı çağrı biçiminde yazın; istenen kararı açık bir cümleyle söyleyin.
- Üç başlık arasındaki iki geçiş cümlesini yazın.
- Girişi ve kapanışı eşinize okuyun; ana fikri tek cümleyle söylemesini isteyin.
- Söylediği cümle sizin ana fikrinizle örtüşmüyorsa kurgu henüz tutmuyor demektir.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTÜ

- Giriş dikkat çekiyor mu?
- Çerçeve cümlesi var mı?
- Kapanışta çağrı var mı?
- Geçişler bağ kuruyor mu?

Dinleyici en çok ilk ve son cümleyi hatırlar; ikisini de siz seçebilirsiniz.

Konuşmanın ortası doğaçlanabilir, açılış ve kapanış doğaçlanmaz — bu iki bölüm yazılır ve prova edilir.

Özet

- Giriş dikkat kazanır ve çerçeveler, gelişme kanıtlar, sonuç ana fikri yineleyip çağrı yapar.
- Dikkat soru, olay, veri ya da ortak sorunla çekilir; özür ve öz tanıtımla başlanmaz.
- Dört kanıt türü vardır; benzetme kanıt değil anlatım aracıdır.
- Havacılıkta brifing, devir teslim, olay bildirimi ve denetim yanıtı standart yapılarla yürür; bu yapı emniyetin parçasıdır.
- Geçişler bölümleri bağlar; kapanış açık bir karar isteğiyle biter.

SONRAKİ BÖLÜM

Anlatım ve Üslup

Gelecek hafta için: kurumsal bir metin bulup yanınızda getirin; birlikte sadeleştireceğiz.